

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні особливості формування і управління інноваційним потенціалом регіонального розвитку туризму та рекреації із залученням молодіжного ресурсу». Тернопіль. 15-17 жовтня 2015 року

УДК 234.45

Левицький В.О., к.і.н, доц.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСУ РЕГІОНУ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Levitskiy V.O., Ph.D., Assoc. Prof.

THE FORMATION OF COMPETITIVENESS TOURIST AND RECREATIONAL COMPLEX REGIONS UNDER SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Відповідно до Концепції державної регіональної політики, головним завданням є створення умов для динамічного, збалансованого соціально-економічного розвитку України та її регіонів, підвищення якості життя населення, забезпечення гарантованих державою соціальних стандартів для кожного громадянина незалежно від місця його проживання. Сутність управління соціально-економічним розвитком регіону в сучасних умовах полягає у цілеспрямованому впливі органів публічної влади на всі суб'єкти господарювання, розміщені в межах громади, із дотриманням принципу балансу інтересів переважно на договірній основі за умови повної економічної відповідальності партнерів, що забезпечує підвищення якості життя населення. Однак при цьому ключовим питанням постає обмеженість наявних ресурсів, особливо матеріальних та фінансових, людських.

Базовим інструментом управління змінами в соціально-економічному розвитку регіонів є програми й проекти, які представляють комплекс взаємопов'язаних (за ресурсами, термінами і виконавцями) заходів, сукупність яких забезпечує досягнення масштабної цілі, спрямованої на реалізацію стратегії розвитку конкурентоспроможності регіону. Як вітчизняний, так і зарубіжний практичний досвід реалізації програм і проектів соціально-економічного розвитку переконливо свідчить – для об'єктивної оцінки ресурсних можливостей, визначення тактичної складової технологи досягнення цілей проекту, конкретизації короткотермінових та довгострокових наслідків їх реалізації (впливу очікуваних результатів на цільові групи), щонайперше, слід інтегрувати зусилля всіх функціональних підрозділів, стимулювати участь громадськості та приватних підприємців. Адже ефективна, взаємовигідна співпраця бізнесу, влади та громади сприяє економічному розвитку окремих регіонів і країни в цілому. Однак слід зазначити, що в кожному регіоні питання вибору механізмів та форм поєднання ресурсів та зусиль, координації діяльності інститутів громадянського суспільства, органів публічної влади, бізнесу для комплексного вирішення конкретних цілей вирішуються з перемінним успіхом. Тому, вивчення та аналіз регіонального досвіду щодо підвищення конкурентоспроможності туристично-рекреаційного комплексу є одним із нагальних питань сьогодення.

Метою переходу України до сталого розвитку є забезпечення високої якості життя нинішнього і майбутніх поколінь шляхом збалансованого соціально-економічного і екологічного розвитку, відтворення навколишнього природного середовища, раціонального використання природно-ресурсного потенціалу країни, забезпечення охорони здоров'я людини, її екологічної та соціальної захищеності. Досягнення цієї мети відповідає культурним і світоглядним цінностям українського народу, в історії та традиціях якого завжди було бережливе ставлення до землі, води, рослинного і тваринного світу, природи загалом.

Забезпечення високої якості життя населення України ґрунтується на притаманних державі геополітичних, географічних, демографічних, соціально-

економічних та екологічних особливостях, з урахуванням яких основними цілями сталого розвитку є:

- економічний розвиток формування соціально та екологічно орієнтованої інвестиційно-інноваційної ринкової економіки, забезпечення можливостей, мотивів і гарантій праці громадян, якості життя, раціонального споживання матеріальних ресурсів;

- охорона довкілля створення громадянам умов для життя в якісному навколишньому природному середовищі з чистим повітрям, землею, водою, захист і відновлення біорізноманіття, реалізація екологічного імперативу розвитку виробництва;

- добробут запровадження єдиних соціальних стандартів на основі науково обґрунтованих нормативів бюджетної забезпеченості одного жителя з урахуванням регіональних особливостей;

- справедливість встановлення гарантій рівності громадян перед законом, забезпечення рівних можливостей для досягнення матеріального, екологічного і соціального благополуччя;

- ефективне (стале) використання природних ресурсів створення системи гарантій раціонального використання природних ресурсів на основі дотримання національних інтересів країни та їх збереження для майбутніх поколінь;

- стабілізація чисельності населення припинення процесів депопуляції, формування державної політики з метою збільшення тривалості життя і стабілізації чисельності населення, надання всебічної підтримки молодим сім'ям, охорона материнства і дитинства;

- освіта забезпечення гарантій доступності освіти для громадян, збереження інтелектуального потенціалу країни;

- міжнародне співробітництво активна співпраця з усіма країнами і міжнародними організаціями з метою збереження природних екосистем, раціонального використання ресурсів, гарантування безпечного і сприятливого майбутнього. Для управління процесом переходу до сталого розвитку доцільно встановити цільові орієнтири. Таким цільовим орієнтиром і має стати такий інтегральний показник як якість життя населення.

Основними завданнями підвищення якості життя є:

- зростання освітнього і культурного рівнів населення з питань сталого розвитку та створення умов для поліпшення морально-психологічного стану суспільства;

- збільшення рівня грошових доходів населення та підтримка малозабезпечених і соціально незахищених верств населення, а також молодих родин для задоволення їхніх потреб в оздоровленні;

- захист материнства та дитинства, підвищення ефективності профілактичної медицини, насамперед дитячої, і створення умов якісного відпочинку й оздоровлення населення;

- забезпечення екологічної безпеки та вирішення питань, пов'язаних із захищеністю життєдіяльності. Подолання будь-яких соціальних проблем неможливе без забезпечення сталого розвитку, позбавлення ж його соціального контексту робить цей розвиток беззмстовним. Тому перехід України до сталого розвитку потребує зміни політики в соціальній сфері, основними напрямками якої мають бути: збереження здоров'я людини; сприяння поліпшенню демографічної ситуації; забезпечення соціальних гарантій людям, які потребують захищеності; досягнення нормативів якості життя прийнятих у розвинених країнах; гуманізація суспільних відносин за рахунок реформування систем управління, освіти, науки, культури та охорони здоров'я. Це можна зробити, запровадивши нову соціогуманістичну політику у сфері міжнародних

відносин, морально-ідеологічні засади якої ґрунтувалися б на врахуванні всього комплексу чинників, який мала б увібрати теорія «сталого розвитку для всіх» за умов, що такий розвиток формується у соціально-економічному, духовно-інтелектуальному, національно-інноваційному, інформаційно-мовному, демографічному та інших важливих вимірах. При цьому домінантним повинен бути не лише критерій прибутку для багатих, адаптація їхньої правової, фінансово-кредитної чи статистичної систем, а й досягнення загальних суспільних благ та однакових можливостей для всіх народів, що розвиваються, зокрема щодо побудови нової постіндустріальної інформаційної економіки, розвитку власної науки, випуску вітчизняної наукомісткої продукції, повноформатного функціонування реабілітованих мов, культур, повернення національної пам'яті гнобленим народам, їхньої людської гідності. Світова економічна криза не минула Україну, болісно зачепивши майже всі галузі економіки, тисячі компаній і мільйони громадян. Криза загострила результати бездіяльності останніх років.

В умовах, коли джерела швидкого зростання докризових років вичерпано, єдиний шлях виходу України на траєкторію сталого розвитку – це рішучі й всеосяжні реформи, спрямовані на підвищення конкурентоспроможності економіки. Запропановані урядом реформи спрямовані на побудову сучасної, стійкої, відкритої й конкурентоспроможної у світовому масштабі економіки, формування професійної й ефективної системи державного управління, і зрештою – на підвищення добробуту українських громадян, а саме: 1. Створення базових передумов економічного росту через утримання низького рівня інфляції, стабілізації державних фінансів і створення стійкої фінансової системи. 2. Формування режиму максимального сприяння бізнесу шляхом зменшення втручання держави в економіку, зниження адміністративних бар'єрів для його розвитку, модернізації податкової системи й поглиблення міжнародної економічної інтеграції України. 3. Модернізація інфраструктури й базових секторів шляхом усунення усталених структурних проблем в енергетичній, вугільній, нафтогазовій галузях і ЖКГ, а також розвитку транспортної інфраструктури й ринку землі. Перехід від дотацій до самоокупності виробництва й соціальних послуг. 4. Збереження й розвиток людського й соціального капіталу шляхом підвищення ефективності й стабільності соціального захисту, поліпшення якості й доступності освіти й медичного обслуговування. 5. Підвищення ефективності державного управління шляхом реформування державної служби й виконавчої влади. Формування та втілення в життя геоекономічної політики України відбувається в умовах поглиблення взаємозалежності країн, регіонів і субрегіональних економічних структур через інтенсифікацію товарної, фінансової, інвестиційної, валютної взаємодії. Хоча і в негативному плані, але дуже наочно це підтвердила остання світова фінансова криза. Напрямки економічних глобальних зрушень визначають країни-лідери за обсягами ВВП: США – 21%, країни ЄС – приблизно 12%, Японія – 8%, Китай – 7% (за прогнозами експертів у 2015 р. на США буде припадати 18%, країни ЄС – 16%, Японію – 7%, Китай – 10%). Таким чином, залишається існувати і навіть посилюється багатополісність світової економічної системи, звідси, й передумови для проведення іншими країнами диференційної геоекономічної політики.

Отже, багатовекторність як базова модель економічних взаємовідносин не є специфічним українським феноменом, хоча очевидною є і національна специфіка їх розвитку. У цьому контексті важливими для України є такі фактори економічної інтеграції, як енергетичний; геополітичний; міжнародного та регіонального туризму.